

Opdracht voor een adviescommissie bibliotheekstelsel provincie Utrecht

In een wereld waarin informatie overvloed aan de orde van de dag is, hebben bibliotheken een belangrijke rol in het toegankelijk maken en duiden van informatie voor brede groepen in de samenleving. Daarnaast leveren bibliotheken een bijdrage aan de strijd tegen laaggeletterdheid en de bevordering van mediawijsheid. Om die rol goed te kunnen vervullen, moeten bibliotheken zich voortdurend vernieuwen en permanent werken aan hun aantrekkelijkheid, collectie en activiteiten aanbod. Individuele gebruikers, institutionele klanten en overheden moeten blijvend vertrouwen hebben in het aanbod, de kwaliteit en de professionaliteit van de bibliotheek.

In diverse rapporten over het innovatief vermogen en de kwaliteit van het aanbod in relatie tot een veranderende vraag werd in 2008 aangegeven dat de openbare bibliotheek de komende jaren een stevige verandering moet doormaken om relevant te blijven¹. Op landelijk niveau werd door bibliotheken gereageerd op deze uitdaging met de "Strategie voor de toekomst"², waar uitdagingen op het gebied van de digitale bibliotheek, HRM, marketing en landelijke collectie werden geformuleerd.

De stichting Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB) vormt het Utrechtse netwerk van bibliotheken dat samen werkt aan innoverende projecten en kwaliteitsverbetering van de dienstverlening aan de bibliotheekgebruikers in de provincie Utrecht. Ondanks de zichtbare resultaten van de afgelopen jaren (zoals één automatiseringssysteem, één bibliotheekpas, één tariefstelsel, één collectie, die voor alle leden te gebruiken is) zoeken de directies van de Utrechtse bibliotheken naar verdergaande samenwerking om het verandertempo te verhogen (slagkracht), het innovatievermogen te vergroten (verandervermogen) en de productiekosten te verlagen (efficiency).³

De behoefte aan een goed samenwerkingsmodel wordt sterk gevoed door het feit dat in de afgelopen periode in twee van de acht betrokken organisaties sprake is van een onverwachte directiewisseling⁴.

De Provincie Utrecht vindt een hoogwaardig stelsel van bibliotheken van groot belang en wil daarom dit veranderproces steunen en stelt om dit te faciliteren een adviescommissie in.

De opdracht van deze adviescommissie laat zich als volgt omschrijven:

De commissie komt uiterlijk 1 maart 2010 met een advies over het Utrechtse bibliotheekstelsel. In dit advies wordt aangegeven welke organisatievorm de beste aanknopingspunten biedt om de gewenste slagkracht, veranderpotentie en efficiency duurzaam vorm te geven voor opdrachtgevers (provincie en gemeenten) en gebruikers. In deze organisatievorm wordt waar mogelijk schaalvoordeel benut, terwijl sprake blijft van goede lokale verankering.

De commissie onderzoekt tevens het draagvlak en eventuele belemmeringen voor deze organisatievorm. De basis voor dit draagvlak vormen zowel bestuurlijke als bedrijfseconomische verkenningen (doorlichten van de betrokken organisaties). De commissie besteedt in haar advies ook aandacht aan de positie van de bibliotheken van Veenendaal en Nieuwegein (die op dit moment nog

---

¹ O.a. rapport van Berenschot over innovatievermogen, SCP-rapport "De bibliotheek 10 jaar na nu" en advies van de raad voor Cultuur.

² Strategie voor de toekomst, VOB, 2008

³ dit werd vastgelegd in het door alle betrokken directeuren ondertekende document: *****, bijlage 1

⁴ Regiobibliotheek Angstel, Vecht en Venen (AVV) en regiobibliotheek Het Groene Hart

niet zijn aangesloten bij het netwerk). De commissie geeft een eerste aanzet voor een implementatieplan.

De commissie rapporteert aan de Provincie Utrecht, in het bijzonder aan de gedeputeerde cultuur, mevrouw Anneke Raven.

De commissie heeft de volgende samenstelling:

- een burgemeester, als onafhankelijk voorzitter
- twee wethouders uit twee andere regio's
- een ambtelijk betrokkene provincie
- twee deskundigen op het gebied van de organisatie van bibliotheken (voorstel Rob Pronk, directeur van Biblionet Groningen en Ton Brandenburg van de Zeeuwse Bibliotheken)
- een lid van een regiobestuur (Charles Wallert?)

De commissie wordt ondersteund door een secretaris/procesbegeleider. Deze doet het noodzakelijke (voor)werk in inventariserende en redactionele zin ten behoeve van de commissie.

De competenties van deze ervaren organisatiedeskundige zijn:

- hoge mate van integriteit (moet alleen kunnen werken, grenzen kennen, discreet zijn)
- een dienstbare opstelling; werkt ten dienste van "de commissie"
- zeer ervaren en bekwaam in het schrijven van adviezen en rapporten.
- ruime ervaring in overleg met gemeentelijke en/of provinciale overheden en besturen
- kennis van de bibliotheek strekt tot aanbeveling, groot strategisch vermogen is onmisbaar
- hoge mate van procesgevoeligheid, zowel naar externe als naar interne partijen.
- In staat bedrijfsmatige analyses zelf uit te voeren of daar een goed opdrachtgever voor te zijn.

De commissie stelt haar eigen werkwijze vast. Het is echter evident dat veel informatie nodig is uit het bestaande netwerk van bibliotheken en vanuit de diverse bibliotheekorganisaties. De secretaris/procesbegeleider heeft hierin een verbindende en coördinerende rol.

Dit advies vormt in principe een eerste fase in de gewenste organisatieverandering in het Utrechtse bibliotheeknetwerk. Het advies dient ter inspiratie, ondersteuning en onderbouwing en heeft de intentie om de ingezette beweging van verdergaande samenwerking in het Utrechtse bibliotheeknetwerk een beslissende wending te geven.